

GAMMEL ESTRUP

DANMARKS HERREGÅRDSMUSEUM

2023

INDHOLD

- 04 FORORD**
- 07 SAMLING**
- 09 BEVARING**
- 10 Udstillinger**
- 12 AKTIVITETER**
- 15 BØRN & UNGE**
- 16 UDGIVELSER**
- 19 FORSKNING**
- 21 PERSONALE**
- 22 TAL & STATISTIK**
- 25 ØKONOMI**
- 27 TAK TIL**
- 28 ENGLISH**

FORORD

Af museumsdirektør Kasper Steinfeldt Tipsmark

For Gammel Estrup har 2023 været et år med høj aktivitet, spændende projekter og 76.525 gæster, som har oplevet nye tiltag og mærket museets konstante udvikling. Som Danmarks Herregårdsmuseum har vi arbejdet strategisk for at indsamle, bevare, registre, forske i og formidle historien om landets mere end 700 herregårde.

I sammenligning med 2022, hvor Gammel Estrup gennemgik et skelsættende direktørskifte, står 2023 som et år, hvor en ny normal indfandt sig i forlængelse af den værende tradition.

Det dedikerede hold bag museet har ydet en ekstraordinær indsats, der påkalder sig respekt og på alle måder afspejler stedets arbejdsmiljø, der er drevet af stor passion.

Takket være private fonde og offentlige puljer har museet i 2023 etableret en nytænkende herregårdslegeplads, indsamlet unik kulturarv, afsluttet det treårige inklusionsprojekt ALLE BØRN SKAL MED, brudt nyt land i udforskningen af tjenestefolkenes verden og gennemført det nationale arrangement *Herregårdenes Dag* med den hidtil største tilslutning - for blot at fremhæve et par af årets mange resultater.

Hertil kommer museets aktive indsats for endelig at gennemføre museumsreformen og skabe en balanceret tilskudsstruktur, hvor midlerne står mål med opgaver og ansvar.

SAMLING

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen

Gammel Estrup indsamler fra alle landets herregårde, og årets største og vigtigste erhvervelse var da også *Det Lichtenbergske Chatol* fra herregården Bidstrup.

Det 3,5 meter høje pragtchatol blev sammen med fire kommoder bestilt til Bidstrup af godsejeren Gehrt de Lichtenberg i midten af 1700-tallet.

Møblelementet er tilskrevet hofsnedkeren Mathias Ortmann og udgør et stykke enestående dansk kulturarv.

Desværre splittedes det op ved auktion i 2022/23, men heldigvis lykkedes det at redde chatollet, som man i dag kan opleve i Riddersalen på Gammel Estrup.

Fra tjenestefolkenes verden, som er museets aktuelle samlingsområde, indkom i 2023 bl.a. et taffelur, hvis historie knytter sig til Gammel Estrup. Uret var nemlig en bryllupsgave fra herskabet til husjomfruen Olinde Høylund og røgteren Niels Carlsen i 1840. Uret kom siden langt omkring i verden for til sidst at vende tilbage til Gammel Estrup, hvor det i dag er udstillet i husjomfruens værelse.

BEVARING

Af museumsinspektør Marie Aberg Andersen

Museets største bevaringssatsning i 2023 var udskiftningen af taget på hovedbygningens tre fløje, som løber frem til efteråret 2024.

Hovedparten af tagstenene på det eksisterende tag er et godt stykke over 100 år gammelt, og mange af stenene er tyndslidte, ligesom dele af tømmeret i konstruktionen trænger til at blive restaureret.

Ikke mindre end 20.000 håndstrøgne tagsten står klar til at blive lagt, hvorefter taget understryges, så det kommer til at fremstå som det eksisterende tag.

Når taget står færdigt, ønsker museet at åbne de spektakulære loftsrum for publikum og formidle historien om lofterne som en vigtig del af tjenestefolkenes verden.

På genstandssiden fik museet bl.a. konserveret et lille fint vippebord fra 1700-tallet, der formentlig har fungeret som tebord. Konserveringen koncentrerede sig særligt om bordpladen, der er udformet som et maleri med bibelsk motiv.

UDSTILLINGER

Af museumsinspektør Marie Aaberg Andersen

I 2023 åbnede museet tre mindre udstillinger som supplement til den permanente udstilling.

Fra pinse kunne museets gæster blive klogere på herregårdens nytte- og lysthaver, der udgjorde en stor arbejdsplads for bl.a. en række ældre og veltjente mænd og kvinder. Her fik de lidt lettere opgaver efter et langt og hårdt arbejdsliv samt en lille indtægt, der holdt dem væk fra fattighuset.

Årets sidste udstilling var den traditionelle juleudstilling *Jul for herskab og tjenestefolk*, der i stuer og sale, køkken og kamre fortæller om julen på herregården i 1918.

Julen var en travl tid for såvel herskab som tjenestefolk, når hele huset skulle gøres klar til højtiden, og når de mange overnattende gæster fra nær og fjern skulle opvartes og underholdes i ugevis.

Efterårsferiens udstilling "Alletiders æbler" udfoldede gennem leg, aktiviteter og tekst fortællingen om herregårdens frugthaver og syltetiden, der var en af grundstenene i herregårdens selvforsyning.

Temaet for sommerudstillingen i Orangeriet var herregårdshaven og de mange mennesker, som for eksempel herregårdsgartneren, der arbejdede i haven førhen.

AKTIVITETER

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

I 2023 fortsatte Gammel Estrup det høje aktivitetsniveau, som kendetegner museet. 1700-talsfestivalen, som er Danmarks eneste af sin art, satte således i 2023 deltagerrekord med over 150 frivillige og publikumsrekord med 2.724 besøgende.

De godt 900 billetter til Allehelgensaften 31. oktober blev revet væk. Og den nationale begivenhed Herregårdenes Dag satte i 2023 rekord med 44 deltagende slotte og herregårde fordelt udover hele landet.

Ved siden af de store arrangementer afholdt museet et væld af mindre særarrangementer og temadage, og hele året understøttede museets frivillige aktiviteterne – både ved de store events, ved juletid og i dagligdagen.

Gammel Estrup nåede desuden i 2023 en ny milepæl med oprettelsen af en webshop, der både muliggjorde salg fra museumsbutikken samt salg af billetter til events, og museet lancerede et nyt fyraftenskoncept for firmaer.

Projektet Museum Uden Hæmninger undersøgte i 2023 nye frugtbare veje at gå, når det kommer til at inkludere unge med udviklingshæmning i museumsoplevelsen.

BØRN & UNGE

Af museumsinspektør Helle Ingerslev Kristensen

I 2023 blev den fysiske børne- og familieformidling på Gammel Estrup løftet til nye højder takket være en ny herregårdslegeplads i herregårdshaven og et nyt digitalt og analogt børneunivers inde på selve herregården. I kraft af disse to nye tilbud kan børn og barnlige sjæle nu lege sig til en herregårdshistorisk oplevelse ud over det sædvanlige.

Gammel Estrup er et samfundsansvarligt museum, og derfor gennemfører Børne- og

ungeafdelingen løbende formidlingsprojekter, der på forskellig vis skal invitere nye målgrupper ind på museet.

Det store tværinstitutionelle småbørnsformidlingsprojekt ALLE BØRN SKAL MED blev således afsluttet i efteråret 2023 efter tre år med en perlerække af tilbud for alle 0-6 årige og deres familier i Norddjurs med særligt fokus på små børn i udsatte positioner.

I 2023 blev den første børnekulturfestival i Norddjurs afholdt på Gammel Estrup. Over 700 børn deltog i festivalen, der havde temaet "Alle Verdens Lande". Festivalen blev arrangeret af børnekulturnetværket Norddjurs, som Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum er tovholder for.

UDGIVELSER

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum og Dansk Center for Herregårdsforskning udkommer med en række publikationer årligt. Således også i 2023.

Blandt andet udkom i foråret en rapport om herregårdslandskabet ved Fussingø, der dokumenterede landskabets særegne karakter, inden området forvandles til naturnationalpark. Sidst på året udgav museet Herregårdshistorie 19 med en række fagfællebedømte artikler

om kunsten og herregårdene i 1800-tallet samt en håndfuld øvrige artikler om herregårdshistoriske emner.

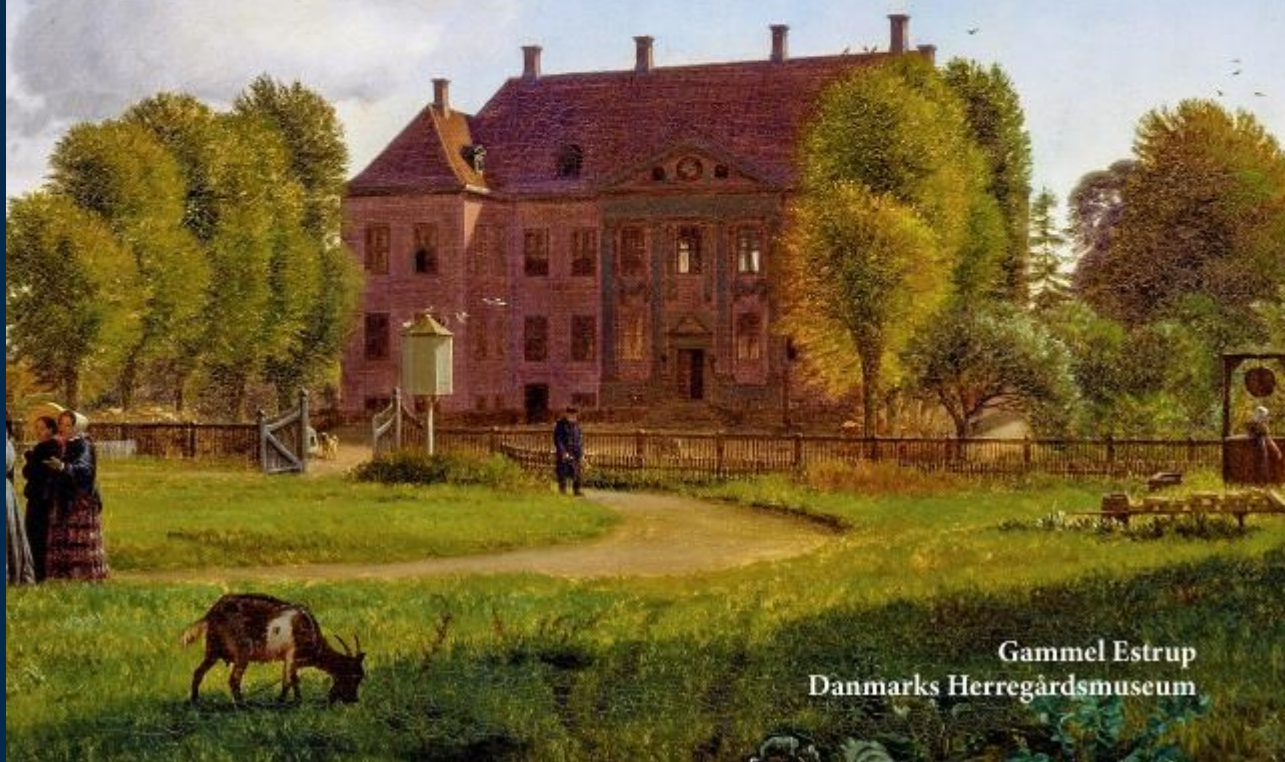
Digitaliseringen af artiklerne fra tidligere udgaver af Herregårdshistorie fortsatte på tidsskriftsdatabasen Tidsskrift.dk, og viden blev løbende tilgængeliggjort på websitet danskeherregaarde.dk og via museets mange andre digitale kanaler, der omfatter både hjemmesider og sociale medier.

Gammel Estrup arbejder med at dokumentere det danske herregårdslandskab. Således blev landskabet ved Fussingø nær Randers beskrevet i 2023, inden området henlægges til naturnationalpark.

HERREGÅRDS HISTORIE

Kunsten og herregårdene 1830-90

Gammel Estrup
Danmarks Herregårdsmuseum

FORSKNING

Af forskningschef Signe Boeskov

Forskningen på Gammel Estrup Danmarks Herregårdsmuseum varetages af Dansk Center for Herregårdsforskning, der beskæftiger sig med forskning i de danske herregårdes historie samt forskningsformidling og netværksarbejde.

I 2023 blev der forskningsmæssigt bygget videre på belysningen af herregårdens ansatte gennem tiden og på udformnin-

gen af en stor database over tjenestefolk på de 700 danske herregårde.

Tre herregårde i det østjyske var også under behandling med undersøgelser af herregårdslandskabet ved Fussingø, en stor arkivundersøgelse af Ruggaards bygningshistorie og påbegyndelsen af et bogprojekt om herregården Løvenholm.

En vigtig del af Dansk Center for Herregårdsforskningens aktiviteter er facilitering og deltagelse i nationale og internationale netværk inden for det herregårdshistoriske felt. I 2023 stod Centeret blandt andet bag en stor nordisk-europæisk konferencebegivenhed i Oslo med fokus på herregårdene som museer og kulturarv i dag.

PERSONALE

Af museumsdirektør Kasper Steinfeldt Tipsmark

Gammel Estrups bestyrelse består af 9 personer udpeget i henhold til museets vedtægter.

Personalegruppen består af ca. 17 personer - heraf 11 fastansatte. Dertil kommer løst ansatte sæson- og ungarbejdere. Museumsdirektør Kasper Steinfeldt Tipsmark har ansvaret for den daglige ledelse.

Hvert år har museet desuden en række praktikanter tilknyttet i kortere eller længere forløb. I 2023 var der således 7 praktikanter i skole-, erhvervs- eller studiepraktik.

Museets frivillignetværk består af omkring 125 frivillige, der hjælper museet med forskellige opgaver – både i grupper der mødes ugentligt og ved større arrangementer.

BESTYRELSE

Bestyrelsesformand Anna von Lowzow, for Løvenholm Fonden

Gårdejer Peter Gæmelke, for Løvenholm Fonden

Borgmester Kasper Bjerregaard, for Norddjurs Kommune

Direktør Mai Louise Agerskov, for CAC Fonden

Godsejer Anne Sophie Gamburg, for Sektion for Større Jordbrug

Regionsrådsformand Anders Kühnau, for Region Midtjylland

Lektor Johnny Laursen, for Aarhus Universitet

Direktør Ulla Tofte, for Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg

Bestyrelsesmedlem Laura Hay Ugglå, for CAC Fonden

TAL & STATISTIK

Af museumsinspektør Marie Kirstine Elkjær

Gammel Estrup arbejder målrettet med kommunikation og salg som en integreret del af museets øvrige virke. Museet er til stede på mange platforme og kanaler fysisk såvel som online. Det afspejler sig i tallene for 2023.

BESØGSTAL

76.525

BRUGERE

GAMMELESTRUP.DK

77.299

DANSKEHERREGAARDE.DK

458.692

FØLGERE FACEBOOK

13.343

FØLGERE INSTAGRAM

3.530

FØLGERE LINKEDIN

1.368

RANGERING TRIPADVISOR I MUSEETS OMRÅDE

NR. 1

ØKONOMI

ÅRSRESULTAT

	RESULTAT 2023	RESULTAT 2022
INDTÆGTER		
Statstilskud	2.486.106	2.390.433
Statstilskud midlertidigt	1.500.000	1.500.000
Udlodningsmidler, DCH	0	250.000
Statstilskud ekstra driftstilskud	1.250.000	0
Statstilskud udsatte energiintensive inst.	151.688	0
Covid-19 puljer	0	-70.519
Kommunale tilskud	1.067.050	954.900
Private fonde	3.044.881	5.290.268
Offentlige puljer	3.107.316	0
Egne indtægter	3.711.884	3.518.026
Andre driftsindtægter	402.541	0
Overført fra bundne reserver	5.384.489	8.850.255
Overført til bundne reserver	0	0
INDTÆGTER I ALT	22.105.955	22.683.363
UDGIFTER		
Forskning og formidling, indsamling, registrering og bevaring	10.280.197	16.010.584
Øvrige omkostninger	10.095.053	6.803.154
UDGIFTER I ALT	20.375.250	22.813.738
Resultat før renter	1.730.705	-130.375
Finansielle omkostninger	697.883	-743.584
Donationer – Støt Ukraine	0	-2.577
Resultat før resultatdisponering	2.428.588	-876.536
Overført til bundne projekter	2.195.000	245.000
Overført fra bundne projekter	36.558	915.500
RESULTAT efter resultatdisponering	270.146	-206.036
Balance pr. 31. december		
AKTIVER		
Anlægsaktiviteter	0	0
Omsætningsaktiviteter	15.772.714	14.415.963
Aktiver i alt	15.772.714	14.415.963
PASSIVER		
Fri egenkapital	1.170.083	899.937
Bundet egenkapital	6.523.027	4.364.585
Gældforpligtelser	8.079.604	9.151.441
Passiver i alt	15.772.714	14.415.963
Eventualforpligtelser	58.000	58.000

TAK TIL

FONDE

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond
til almene formaal
Augustinus Fonden
Bodil Pedersen Fonden
C.A.C. Fonden
Civilingeniør Knud Nørgaard og Hustru Grethe Nørgaards Fond
Den Ingwersenske Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond
Ellen og Knud Dalhoff Larsens Fond
Elro Fonden
Farumgaard Fonden
Fonden Sparekassen Midtdjurs
Foreningen PlanDanmark
Furi Appel og Gunnar Niskers Fond til Almennyttige Formål
Godfred Birkedal Hartmanns Familiefond
Grosserer N.C. Nielsens Fond
Hedeselskabet
Henny og Johan Richters Fond
Hoffmann og Husmans Fond
Inge og Asker Larsens Fond
Knud Højgaards Fond
Konsul Georg Jorck og hustru Emma Jorck's Fond
Kulturring Østjylland
Købmand Herman Sallings Fond
Letterstedtska föreningen Nordisk Tidsskrift
Lions Club – Svanerne
Lizzie og Ejlar Ruges Kunstfond
Løvenholm Fonden
Nørddjurs Kommune
Nordea-fonden
Norlys Vækstpulje
Ole Kirks Fond
Skibsreder Carsten Brebøls Almennyttige Fond
Slots- og Kulturstyrelsen
Sonning-Fonden
Spar Nord Fonden
Sportgoodsfonden
Uddannelses- og Forskningsstyrelsen
Vanførefonden
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

SPONSORER

Djurslands Bank A/S
G9 Landskab, Park og
Byrum
Meyco A/S
Murerfirmaet Kusk &
Thomsen A/S

*Også en særlig tak til
de privatpersoner,
virksomheder og samar-
bejdspartnere, der har
støttet museet økono-
misk*

GAMMEL ESTRUP

THE DANISH MANOR AND ESTATE MUSEUM IN 2023

2023 was a year filled with many activities and exciting projects at Gammel Estrup. 76,525 people of all ages visited the museum throughout the year.

Gammel Estrup is the national museum for manor history, and the museum works strategically to collect, preserve, record, research, and communicate the history of the more than 700 Danish manors.

In 2023, the museum established an innovative manor house playground, collected unique artifacts, completed the three-year inclusion project ALLE BØRN SKAL MED, broken new ground in exploring the world of servants, and conducted the national event Day of the Manors with the largest turnout to date – just to highlight a few of the year's many achievements.

In addition, the museum in 2023 made an active effort to land a new national museum reform that could establish a balanced subsidy structure, were public funds match tasks and responsibilities.

Activities, development and progress is possible due to private foundations and public grants. For that, we are very grateful.

In 2022, the museum got a new director, and 2023 stands as a year where a new normal settled. The fabulous team behind the museum has made an extraordinary and respected effort, reflecting the general passionate attitude in the work environment.

*Museum director
Kasper Steinfeldt Tipsmark*

REDAKTION

Kasper Steinfeldt Tipsmark

Marie Aaberg Andersen

Signe Boeskov

Helle Ingerslev Kristensen

Marie Kirstine Elkjær

LAYOUT & FOTO

Marie Kirstine Elkjær

SKRIFTTYPE

Trebuchet MS

www.gammelestrup.dk

[#gammelestrup](https://www.instagram.com/gammelestrup)

